

MOLNÁR KRISZTINA RITA

„HA A VILÁG EGY HÁZ, HOVA NÉZ AZ ABLAKA?”

Hogyha golyóznak a gyerekek,
az Isten köztük ott ténfereg.
S ha egy a szemét nagyra nyitja,
golyóját ő lyukba gurítja.
(József Attila: Isten)

Mind a három fiam látott angyalt. Mind a hárman még hatéves koruk előtt látták.

Az egyik felhőben látta szürkén gomolyogni, a másik téli éjszakán az égbolt arany villanásában, a harmadik álmodott vele.

Szemernyi kétségük sem volt a látottak valóságát illetően. Nem volt kétsége a legkisebbnek, amikor megkérdezte tőlem, milyen Isten színe? Választ nem várt, már mondta is: ja, tudom, fehér.

A legnagyobb négyévesen ritka hó nélküli telet élt át. S ahogy az már lenni szokott, akkor esett le az első hó, amikor megbetegedett. Már tél végén. Február volt. Akkor igen komolyan kérte Istent, hallgatná meg a kérést, essen hó majd akkor is, ha meggyógyult, hiszen egész télen nem tudott szánkózni. Sajnálkozva mosolyogtam magamban, szegény kisfiam, ha tudnád, Istennek ennél mennyivel súlyosabb ügyei vannak, nem tehet csodát csak azért, mert te nem szánkóztál. De egy héttel később, március elején, négyéves élete első istenbizonyítékával, kitörő örömmel rontott be korán reggel a hálószobánkba: Anya! Meghallgatta Isten a kérésem! Esik a hó! – Megdöböntem. Honnan ez a töretlen hit? Hogy lehet, hogy egy cseppet sem kételkedik? Hogy lehet, hogy fel sem merül benne, a hó eshet csak úgy is, Istentől függetlenül, egyszerű meteorológiai okból? De úgy tűnt, benne épp ez nem merült fel egyáltalán. Számára akkor nem a hit jelentett elérhetetlen magasságot, hanem a ké-

*...nem a hit jelentett
elérhetetlen magasságot,
hanem a kételkedés
volt ismeretlen...*

telkedés volt ismeretlen. A kételkedés, ami bennünket, felnőtteket gondolkodóvá, racionálissá, olyan nagyon okossá és foglyává tesz. Pedig az Evangélium tanúsága szerint Jézus nem ezt várja tőlünk, hiszen ezt mondta: „Ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába.” [Mt 18:3]

Nem akarom idealizálni a gyerekkort, tudjuk már rég, nem olyan idilli, mint ahogy szeretünk szentimentálisan gondolni rá. A felnőttkort sem mutatnám be szívesen úgy, mint az örömtelen és sivár pusztai vándorlás színhelyét. De az biztos, hogy a gyerekek transzcendenssel való viszonya sokkal zökkenőmentesebb, mint a miénk. Mondhatnánk, azért, mert még

buták, nem rendelkeznek kellő empíriával a rosszról, nem tudják még feltenni a klasszikus, Isten létét kétségbevonó kérdéseket:

Ha van, akkor miért engedi azt a sok betegen született vagy éhező gyermeket szenvedni, miért a borzalmas háborúkat, az autóbaleseteket, akkor miért engedte, hogy meghaljon a nagymama? De sajnos ez a feltételezés sem állja meg a helyét. Legkisebb fi-am, aki már értette, miért is nagy baj, hogy kilyukadt az ózonpajzs – persze lehet, hogy nem egészen úgy jelent ez meg előtte, ahogy tudós férfiak felvételein, talán inkább, mint hatalmas lábosfedő,

rajta az éktelenkedő lukkal, amin át a veszély

árad a Földre –, azt kérte tőlem, szóljak minden ismerősömnek, akiről tudom, hogy szokott Istennel társalogni, imádkozzon azért, hogy Isten foltozza be a lyukat. Maga is erre kérte a fennebbvalót. Az egy-két éve megjelenő hírek az ózonpajzs méretének csökkenéséről számára is egyértelműen azt jelentették, hogy az imák meghallgatásra letek. Nem merült fel benne más lehetőség, más magyarázat. Nem gondolta, hogy mindez időjárási okokkal, a montreáli egyezmény értelmében a forgalomból kivont klóros gázok csökkentésével magyarázható. Nem is gondolhatta, hiszen még kicsi volt, nem szörfölt az interneten, nem olvasott tudományos ismeretterjesztő irodalmat. De míg minden másra – Miért sós a tenger, miért tudnak repülni a madarak, miért piros a tűz? – magyarázatot várt az őt körülvevő okos felnőttektől, most nem volt erre szüksége. Én pedig irigykedtem. De jó neki. Feltétel nélkül hiszi, ha Istent megkérték, meghallgatta a kérést, cselekedett és kész. Egyszerű ez. Az már tanulási folyamat eredménye, mikor a gyerek megérti (ha megérti), hogy miért nem teljesít Isten minden kérést, ha egyszer megteheti. Miért nem hoz minden

*...Isten
foltozza be
a lyukat...*

ajándékot Karácsonyra, amit kértünk? Miért nem adott a Kincskereső kisködmön Bicebócájának szülőket, meleg ruhát, ennivalót, két ép lábat? Miért nem ad a pesti aluljáróban tengődő hajléktalanoknak otthont? Miért nem élhetünk örökké? Isten a gyerekek egy része számára mesebeli varázsló, csiribicsiribá, és már ott is a terület asztalka. Honnan is érthetné a gyerek a teológiai összefüggéseket bűn és bűnhődés, szenvedés és megváltás között? Még mi sem nagyon értjük. Déry Tibor Két asszony című kisregényének öregasszonya például egy életen át nem bocsát meg Istennek gyerekkori csalódása miatt:

„– Én voltam tíz- vagy tizenkét éves – mondta az öregasszony –, s kaptam az én mamámtól új ruha, mert másnap akartunk csinálni kirándulás a Wiener Waldba. Este én sokáig imádkoztam Istenhez, hogy legyen jó idő, és csinálhassuk kirándulás, és én felvehessem az új ruha. Aztán másnap esett az eső. Akkor én nagyon megharagudtam Istenre.”

Gondolhatnánk, ez nevelés kérdése. Minden azon múlik, a szülők tanítják vagy nem tanítják a gyermekeiket Istenre, járnak-e templomba, imádkoznak-e étkezés előtt – egyáltalán vannak-e rituálék, szakrális események a család életében vagy nincsenek, két lábbal a földön áll a család, és mindenki magában bízik eleitől fogva, vagy nem. De nem múlik minden ezen. A valóság jóval összetettebb, hiszen egy átlagos európai gyerek, még ha ateista családban nő is fel, úton útfélen találkozik vallási jelképekkel. A gyerekek életében felbukkanó vallási tárgyak – templomok, útszéli keresztek, a dédi Bibliája, a nagy rózsafüzére, egy hanuka gyertyatartó, de még egy emlékebe hozott Buddha-szobrocska is – talán még sejtelmesebbek, ha nem részei a mindennapos vallásgyakorlásnak. És titokzatosságuk révén vonzóak is, kérdésre készítetik a világ megismerésén fáradó gyereket. A felnőttek pedig, a mindentudók, felelnek így vagy úgy, lelkiismeretük szerint. De a válaszok saját tapasztalatom szerint nem egészen nyugtatják meg a kérdezőt, ha mégoly meggyőzőek is. És nem csak nem nyugtatják meg, de nem is kapcsolódnak össze saját, személyes istenélményeikkel, amiknek, úgy tűnik, a hagyományhoz nem sok közük van.

A gyerekek Istenre és transzcendensre való igénye ugyanis nem csupán a csodavárásban, a Karácsonyesték ámulatában érhető tetten. A gyerek számára, a mese valósága és a fölöttünk létező valósága semmivel sem ne-

*...a látható világ
láthatatlanul
folytatódik...*

hezebben elképzelhető, mint egy homokvár. Magam hitét nem gyakorló katolikus családban nőtem fel. A nagymamák még imádkoztak, körmenetre, éjféli misére elmentek, de a szüleim semmilyen formáját nem gyakorolták vallásuknak, az idősebbek rituáléit, mint főleg és értelmetlen rutint, talán kissé még nevetségesnek is tartották. Nyolcéves koromban olvastam először Gárdonyi *Egri csillagok* című, engem akkor egészen mélyen lenyűgöző és megbabonázó regényét. Egy éjjel, álmomban személyesen éltem át az egri várból aláguruló tüzes kerék iszonyatát. A kormosötétben aranyló szikrákat hányt a képzeletemben a valóságosnál sokkal meredekebb egri vár alatti hegyről guruló hatalmas szerkezet. Nem tudom, hol voltam, de ott voltam és ámultam, és rettegtem, és egészen biztos voltam benne, hogy ez az aranyló tűzkerék maga Isten. Pedig ez a bizonyosság a nevelésemből igazán nem következett.

Azt hiszem, a természet tárgyaival elmélyülten játszó gyerek szintén a világ és benne saját maga egyetemességét, teremtettségét éli meg és át, amikor a homok napban megcsillanó kvarckristályaiban gyönyörködik, amikor elmélyülten tapicskol a sárban, amikor vízcseppeket csodál egy bokorágra akadt pókhálón, amikor tücsökciripelést hall vagy elhullott madártollat talál.

Az, hogy a látható világ láthatatlanul folytatódik, megsejthető az újszülöttek semmi kézzelfoghatót nem látó, de messzire tekintő mélykék szeméből is. Ahogy egy hároméves kislány meglepő, szép kérdésében is ez a sejtés tükröződik: *Ha a világ egy ház, akkor hova nyílik az ablaka?*¹

Hogy nyílik valahová, az a legtöbb hatéven aluli számára bizonyosnak tűnik. Aztán az ablak becsukódik, és nem tudhatjuk, hogy kinyílik-e még. Talán, ha zörgetnek rajta, igen.

Illusztrációk: Simonyi Cecília

„egymásra hullott dolgaim
felszedbetők-e végleg úgy,
ne sértse egy a másikat...”

www.pontkiado.hu

¹ Dési Anna kérdése (Dési András szíves közlése)